लीफ एरिक्सन

लेखन: शॅनन नडसन
चित्र: मार्क ओल्ड्रॉइड
मराठी: अश्विनी बर्वे

लीफ एरिक्सन

लेखन: शॅनन नडसन

चित्र: मार्क ओल्ड्रॉइड

मराठी: अश्विनी बर्वे

लेखकाची नोंद

अनेकांचा असा विश्वास आहे की क्रिस्टोफर कोलंबस हा अमेरिकेत पोहोचणारा पहिला युरोपियन होता. कोलंबसने १४९२ मध्ये अटलांटिक महासागर पार करून उत्तर अमेरिका गाठले. त्याच्यानंतर इतर अनेक युरोपियन आले, त्यांनी अमेरिकेत स्वतःच्या वसाहती स्थापन केल्या आणि मूळ अमेरिकन लोकांशी व आपापसात युद्धे केली. आपण कोलंबसला स्मरणात ठेवतो कारण त्याच्या प्रवासामुळे हे महत्त्वपूर्ण बदल घडून आले. पण अमेरिकेत पाऊल ठेवणारी कोलंबस ही युरोपमधील पहिली व्यक्ती नव्हती.

कोलंबसच्या पाचशे वर्षांपूर्वी, लीफ एरिकसन नावाचा एक शूर तरुण उत्तर अमेरिकेच्या प्रवासाला निघाला. लीफचा जन्म युरोपच्या उत्तरेला असलेल्या आइसलँड या बेटावर झाला होता. त्याचा वंश कुशल खलाशी आणि जहाज बांधणारा होता. ते वायकिंग म्हणून ओळखले जात. वायकिंग लोकांना स्थायिक होण्यासाठी नवीन भूभाग शोधायचा होता. म्हणून, तो अज्ञात भूभागांच्या शोधात, अटलांटिक महासागरातील वादळांना तोंड देत, ग्रीनलँड बेटावरून एका खुल्या जहाजात निघाला. ही त्याची कहाणी आहे.

वायकिंग लॅंड

सुमारे ९८५ इसवी सन

छपाक छपाक! लाटांचा आवाज येत होता.

वायकिंग जहाजावर प्रचंड लाटा आदळत होत्या.

लीफ एरिकसन नावाचा एक लहान मुलगा पाण्याकडे एकटक पाहत होता.

ते सुपीक जमीन कुठे असेल ज्याच्याबद्दल वडिलांनी त्याला सांगितले होते. तो विचार करत होता.

नवीन आयुष्य सुरू करण्यासाठी आयलंडमधील आपले घर सोडून लीफचा सर्व परिवार निघाला होता.

लीफच्या वडिलांना एरिक द रेड, म्हणजेच लालसर एरिक, म्हटले जायचे.

त्यांचे केस भडक लाल होते आणि त्यांचा स्वभावही अतिशय लालभडक होता.

तीन वर्षांपूर्वी एरिकने आइसलँडमध्ये दोन लोकांची हत्या केली.

परिणामी, त्याला आइसलँड सोडून जाण्याचा आदेश देण्यात आला.

एरिक पश्चिमेला असलेल्या ग्रीनलँडच्या दिशेने निघाला.

त्यांनी त्या परिसराची कसून पाहणी केली आणि तिथेच स्थायिक होण्याचा निर्णय घेतला.

इसवीसन पूर्व ९८५ मध्ये, एरिकने इतर वायकिंग लोकांना एकत्र केले म्हणजे ते ग्रीनलँडमध्ये एक नवीन वसाहत स्थापन करू शकले असते.

त्याने त्याची पत्नी आणि मुलगा लीफ यांनाही सोबत आणले होते.

जेव्हा वायकिंग ग्रीनलँडला पोहोचले,
तेव्हा त्यांनी तिथे स्वतःसाठी घरे बांधली.

एरिक त्यांचा महत्त्वाचा प्रमुख बनला.

त्याने रहिवाशांना नवीन ठिकाणी अन्न शोधण्यात आणि सर्व महत्त्वाचे निर्णय घेण्यात खूप मदत केली.

एरिक बहुतेकदा खूप व्यस्त असायचा.

त्यामुळे लीफने आपला बराचसा वेळ त्याचे संगोपन करणारे टीरकिर यांच्यासोबत घालवत असे ते जर्मन वंशाचे होते.

लीफ मोठा झाल्यावर अगदी त्याच्या वडिलांप्रमाणेच मेहनती बनला.

तो शिकार करायला आणि मासे पकडायला शिकला.

तो नाव वल्हवायला आणि विळ्याने पिकलेली पिके काढायलाही शिकला.

मग एके दिवशी लीफने एक रंजक गोष्ट ऐकली.

ही गोष्ट ब्यार्नी ह्र्योल्फसन यांच्याबद्दल होती.

अनेक वर्षांपूर्वी, सुमारे ई. सन. पूर्व ९८६ मध्ये, ब्यार्नी आइसलँडहून ग्रीनलँडला प्रवासाला निघाला.

वाटेत जहाजाला धुक्याने वेढले होते.

हे स्पष्ट दिसत होते की जहाज मार्ग चुकले होते.

अनेक दिवस भटकंती केल्यानंतर, ब्यार्नीचे जहाज अशा तीन प्रदेशांमध्ये पोहोचले, जे यापूर्वी कोणत्याही वायकिंगने पाहिले नव्हते.

पूर्वी राज्यात डोंगर आणि जंगले होती.

पुढच्या ठिकाणी सपाट जमीन आणि झाडे होती.

तिसरा भागही सपाट होता, पण त्यावर बर्फाचे मोठे खडक होते, ज्यांना हिमनदी म्हणतात.

मग कसेतरी ब्यार्नी आणि त्याच्या साथीदारांनी ग्रीनलँडला परतण्याचा मार्ग शोधून काढला.

बर्नीने भेट दिलेल्या ठिकाणांचे वर्णन ऐकून सर्वांना आश्चर्य वाटले.

बर्न ज्या ठिकाणांबद्दल सर्वांना सांगत होता, ती खरोखर अस्तित्वात होती का?

वर्षातील साहस

वर्षे लोटून गेली.

लीफ आता एक उंच, सशक्त तरुण झाला होता.

पण तो बायर्नच्या शोधांची गोष्ट विसरला नव्हता.

पश्चिमेकडील त्या रहस्यमय प्रदेशांमध्ये जीवन कसे असेल, याचा तो विचार करत राहिला.

अर्थातच हा प्रवास धोक्यांनी भरलेला असेल.

समुद्रातील वादळामुळे जहाज बुडू शकते.

आणि मग लोक असेही म्हणायचे की समुद्रापलीकडे भयंकर राक्षस राहतात!

दरम्यान, ग्रीनलँडची लोकसंख्या वाढत होती आणि त्यासोबत गर्दीही वाढत होती.

लोकांना राहण्यासाठी नवीन जागांची गरज होती.

पूर्वेकडील प्रदेश आधीच वस्ती असलेले होते.

साहजिकच, स्थायिक होण्यासाठी नवीन जागा शोधायला पश्चिमेकडे जाणे अधिक चांगले होते.

शेवटी लीफने आपला निर्णय घेतला.

तो ब्यार्नीने पाहिलेले प्रदेश शोधून काढेल.

लीफने त्याच्याकडून ब्यार्नीचे जहाज विकत घेतले.

बर्नीने त्याला जहाजाने त्या ठिकाणी पोहोचण्याचा मार्ग सांगितला.

त्यानंतर लीफने ३५ साथीदारांचा एक संघ जमवला.

त्यांच्यापैकी काही जण यापूर्वी बर्नसोबत प्रवास करून आले होते.

लीफचे वडील, एरिक, त्याच्यासोबत जाणार होते.

तसेच त्याचा दत्तक पिता, टिरकिर, ज्याने लीफला वाढवले.

सर्वप्रथम, लीफने जहाज पूर्णपणे मजबूत असल्याची खात्री केली.

त्याच्या फळ्या एकमेकांना लागून असाव्यात, जेणेकरून जहाजात पाणी भरणार नाही.

त्याचा डोलकाठी मजबूत असावा आणि शिडांनी वाऱ्याचा पुरेपूर वापर करावा, जेणेकरून जहाज वेगाने पुढे जाऊ शकेल.

जहाज वल्हवण्यासाठी त्याच्या पुढच्या बाजूला आणि मागच्या बाजूलाही खलाशी होते.

त्याला योग्य दिशेने वळवण्यासाठी एक मजबूत लाकडी सुकाणू होते.

लीफ आणि त्याच्या साथीदारांच्या निघण्याची वेळ झाली होती.

पण नंतर एक अपघात घडला.

जहाजावर चढत असताना एरिक घोड्यावरून पडला.

त्याच्या पायाला गंभीर दुखापत झाली होती.

अशा परिस्थितीत एरिक हा अवघड प्रवास कसा करू शकला असता?

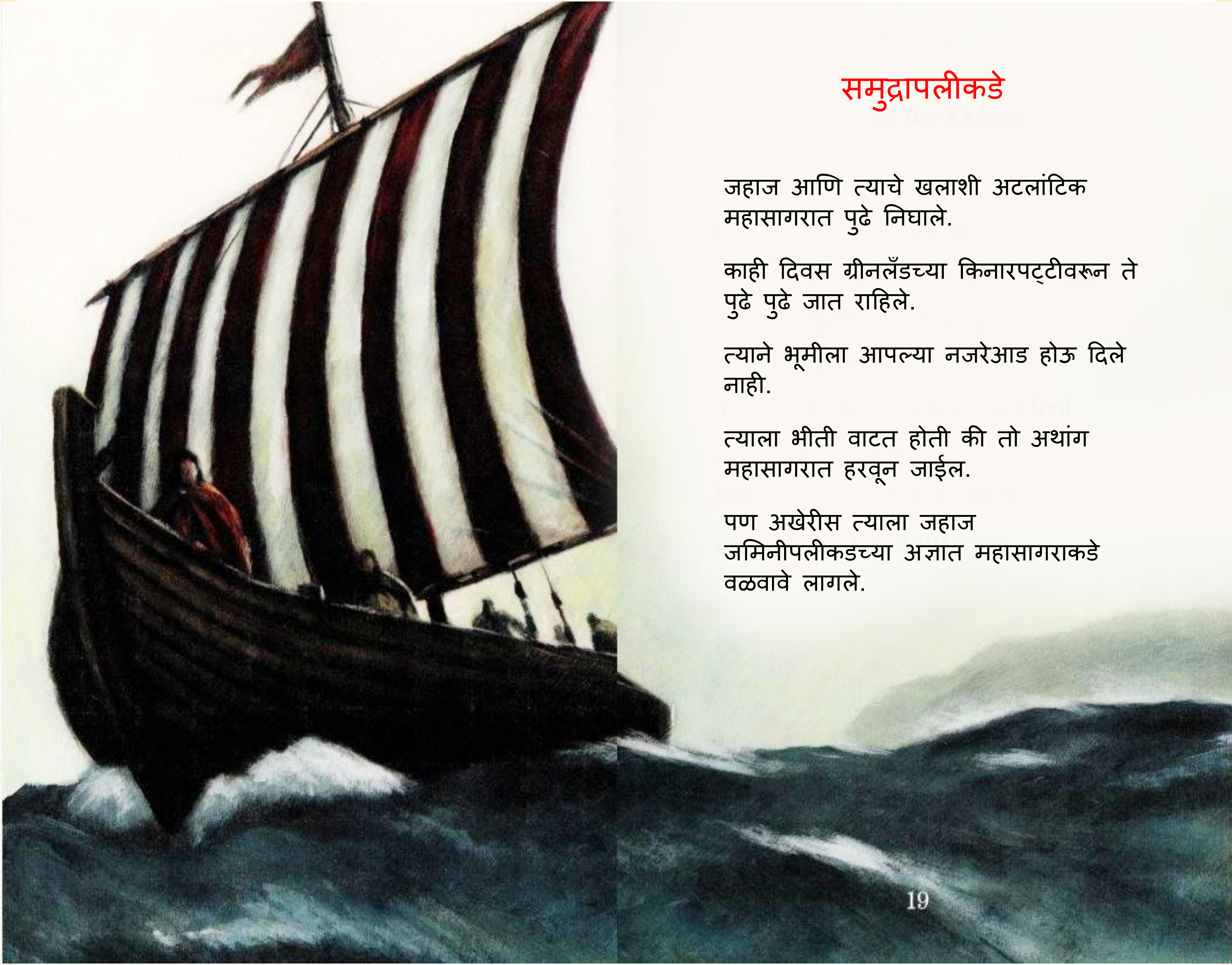
एरिकला समजले होते की एक शोधक म्हणून त्याचे दिवस संपले होते.

"आपली सोबत इथेच संपली," तो लीफला म्हणाला.

समुद्रकिनारी वडील आणि मुलगा वेगळे झाले.

आता लीफला वडिलांच्या मार्गदर्शनाशिवाय स्वतःचा मार्ग शोधावा लागणार होता.

समुद्रापलीकडे

जहाज आणि त्याचे खलाशी अटलांटिक महासागरात पुढे निघाले.

काही दिवस ग्रीनलँडच्या किनारपट्टीवरून ते पुढे पुढे जात राहिले.

त्याने भूमीला आपल्या नजरेआड होऊ दिले नाही.

त्याला भीती वाटत होती की तो अथांग महासागरात हरवून जाईल.

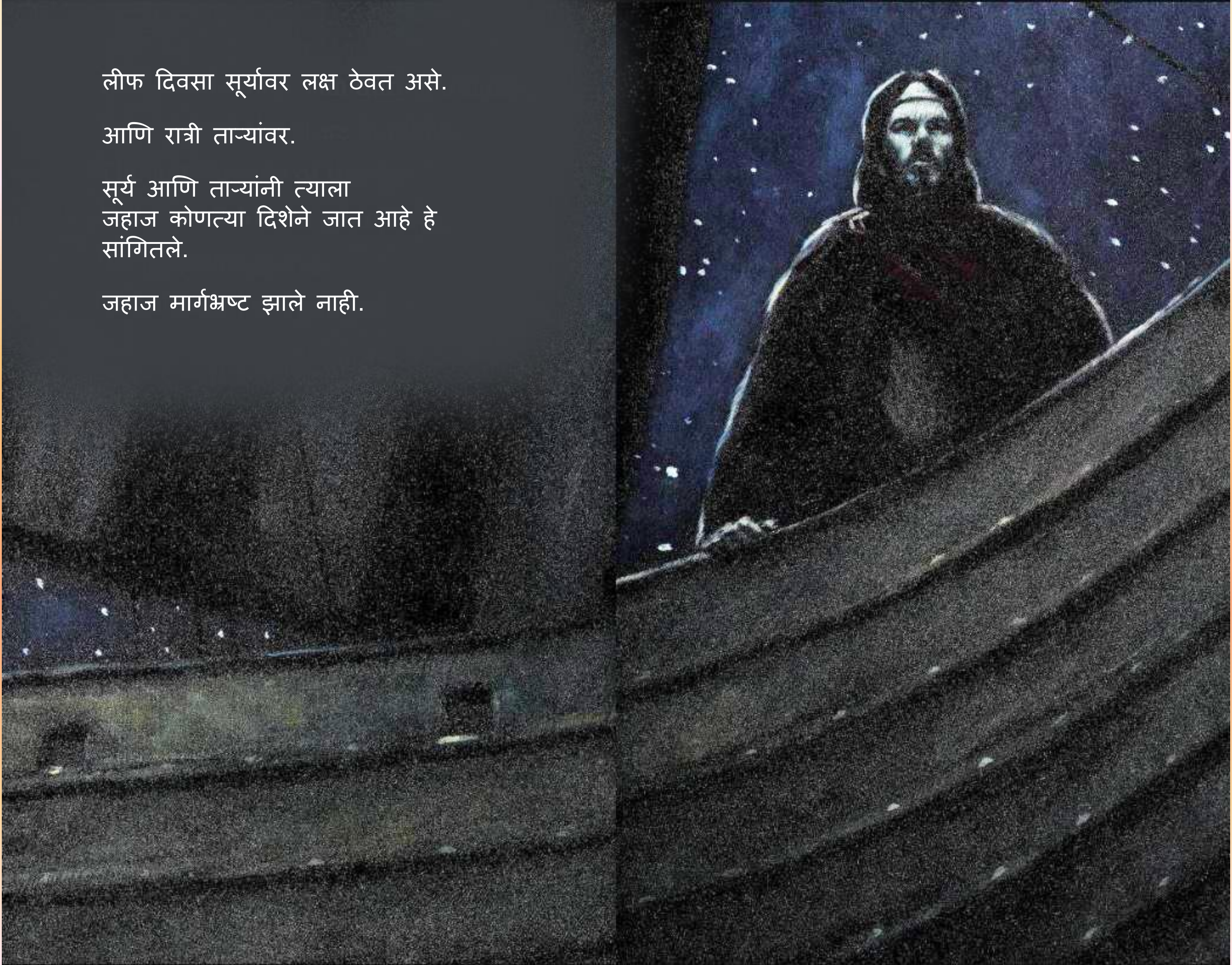
पण अखेरीस त्याला जहाज जमिनीपलीकडच्या अज्ञात महासागराकडे वळवावे लागले.

लीफ दिवसा सूर्यावर लक्ष ठेवत असे.

आणि रात्री ताऱ्यांवर.

सूर्य आणि ताऱ्यांनी त्याला
जहाज कोणत्या दिशेने जात आहे हे
सांगितले.

जहाज मार्गभ्रष्ट झाले नाही.

तरीही, जहाजाने प्रवास करणे सोपे नव्हते.

वारा आणि पाऊस त्यांना कोरडे राहू देत नाहीत.

लाटा त्या उघड्या जहाजावर आदळत असत.

त्यात पाणी भरू लागे आणि खलाशांना ते पाणी बाहेर काढावे लागे.

काही दिवसांनी खलाशांना दूरवर जमीन दिसली.

लीफने जहाज नांगरून ठेवण्याचा आदेश दिला.

लीफ आपल्या काही साथीदारांसह
एका लहान बोटीतून किनाऱ्यावर पोहोचला.

तो प्रदेश ब्यार्नीने पाहिलेल्या प्रदेशासारखा वाटत होता.

एका मोठ्या सपाट दगडासारखा.

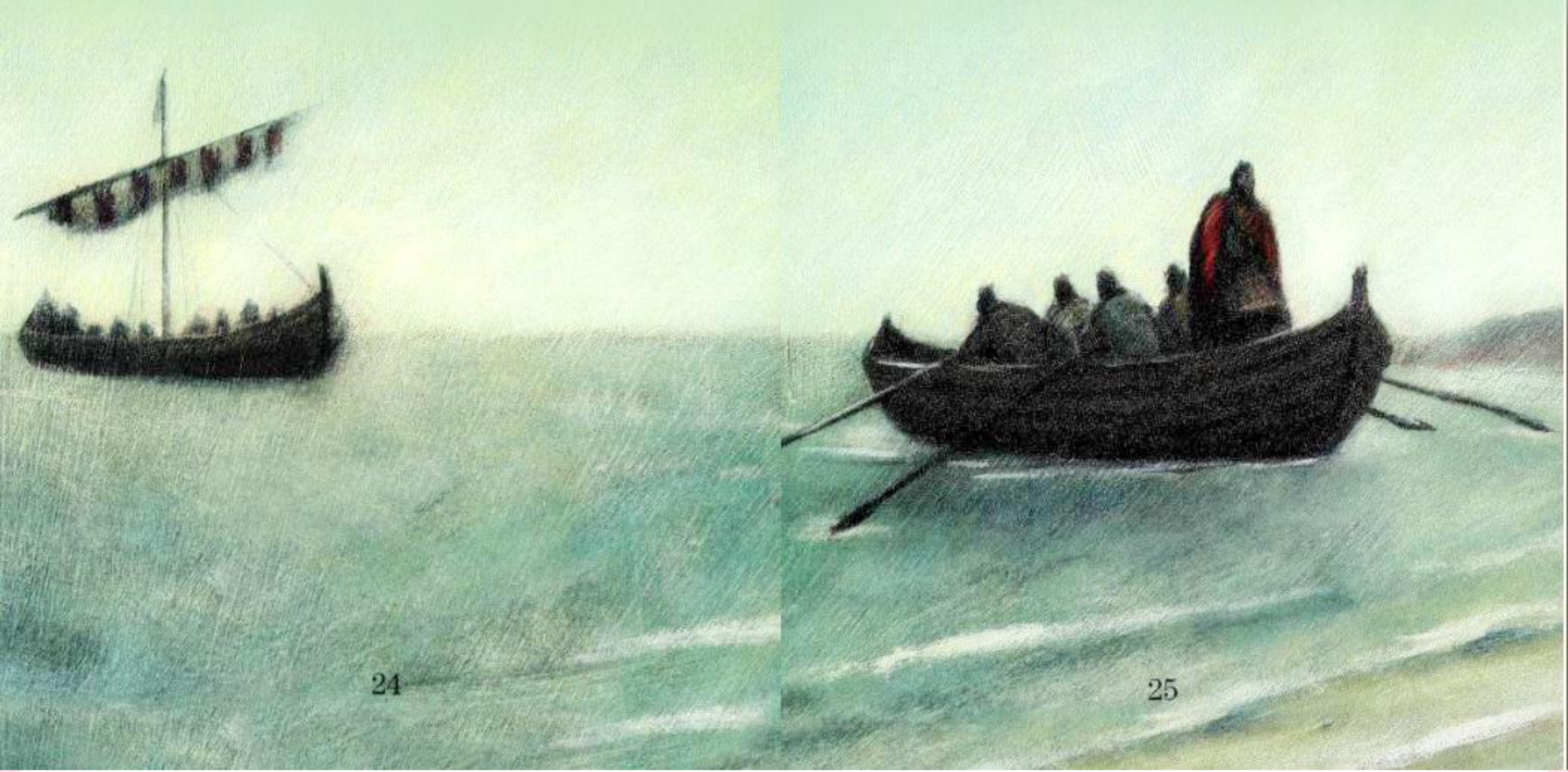
त्या खडकाचा बराचसा भाग बर्फाच्या थंड
नद्यांनी झाकलेला होता.

तिथे झाडं नव्हती की जनावरांना खायला गवत

लीफने आपल्या सोबत्यांना सांगितले की ही जागा वस्तीसाठी योग्य नाही.

त्याने या प्रदेशाला हॅलुलँड असे नाव दिले.

म्हणजे खडकाळ प्रदेश.

ते जहाजावर परत आले.

त्यानंतर पुन्हा जमीन दिसेपर्यंत ते दक्षिणेकडे निघाले.

लीफला वाटले की हा प्रदेश बायर्नीने शोधलेल्या इतर प्रदेशांसारखाच आहे.

त्याचा समुद्रकिनारा खूप सुंदर होता आणि वाळू शुभ्र व चमकदार होती.

जिथपर्यंत नजर जाईल तिथपर्यंत उंच झाडांची जंगले आहेत.

पण इथेही जनावरांना चरायला गवत नव्हते.

लीफने या जागेला मार्कलँड असे नाव दिले.

म्हणजेच जंगल प्रदेश.

लीफ आणि त्याचे शोध पथक पुढील दोन दिवस जहाजाच्या दिशेने पुढे सरकत राहिले.

मग एके सकाळी ते एका बेटावर पोहोचले. तिथे शेवटी लीफला ते शोधत असलेले गवत दिसले

सकाळच्या दवबिंदूंनी गवत ओले होते.

सर्वजण किनाऱ्यावर पोहोचले आणि त्यांनी आपल्या तळहातावर दव प्यायले.

ताजे पाणी न पिता दिवस गेले होते.

ते दव इतके गोड होते की, खलाशांना वाटले की त्यांनी यापूर्वी अशी चव कधीच चाखली नव्हती.

हे गवताळ मैदानी बेट आकाराने खूप लहान होते, त्यावर जास्त लोक राहू शकत नव्हते.

म्हणून लीफ आणि त्याच्या साथीदारांनी समुद्रात आपला शोध सुरू ठेवला.

मग लीफने जहाज नदीच्या दिशेने वळवले, जी त्यांना एका मोठ्या सरोवरापाशी घेऊन आली.

सरोवराचे पाणी स्वच्छ होते आणि त्यात मोठे मासे होते.

सभोवतालचा परिसर गवताळ होता.

पूर्णपणे आणि सखोलपणे फिरून पाहण्यासारखे होते.

द्राक्षबाग आणि जंगल

लीफ आणि त्याच्या टीमला योग्य शोध घेण्यापूर्वी, त्यांना राहण्यासाठी एका जागेची गरज होती.

म्हणून लीफ आणि त्याचे साथीदार कामाला लागले.

त्यांनी मोठमोठे गवत कापले आणि भिंती बनवण्यासाठी ते एकावर एक रचले.

मग त्यांनी फांद्या एकत्र विणून छपरे बनवली.

या तयार केलेल्या झोपड्यांना बूथ (झोपड्या) म्हटले जात असे.

लीफला ती जागा योग्य वाटली.

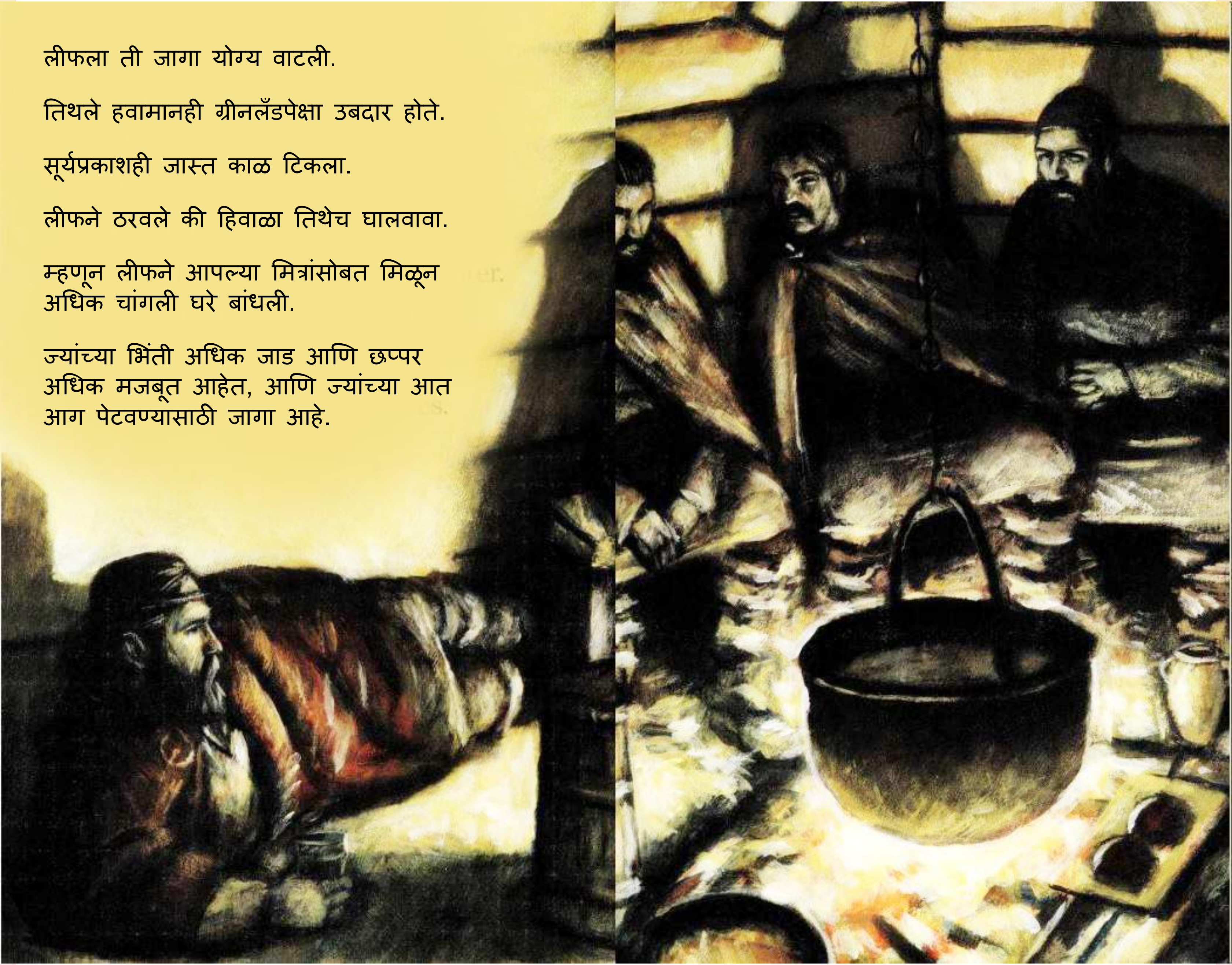
तिथले हवामानही ग्रीनलँडपेक्षा उबदार होते.

सूर्यप्रकाशही जास्त काळ टिकला.

लीफने ठरवले की हिवाळा तिथेच घालवावा.

म्हणून लीफने आपल्या मित्रांसोबत मिळून अधिक चांगली घरे बांधली.

ज्यांच्या भिंती अधिक जाड आणि छप्पर अधिक मजबूत आहेत, आणि ज्यांच्या आत आग पेटवण्यासाठी जागा आहे.

दररोज, लीफ आपल्या अर्ध्या साथीदारांना परिसराची पाहणी करण्यासाठी पाठवत असे.

कधीकधी तोही त्यांच्यासोबत जात असे.

कधीकधी तो इतर मित्रांसोबत काम करायचा.

बरेच दिवस उलटूनही संशोधकांना एकही माणूस दिसला नाही.

पण त्यांना सुंदर जंगले आणि शिकारीसाठी असंख्य प्राणी सापडले.

एका रात्री त्याचा एक हेर परत आला नाही.

परत न आलेला तो संशोधक तिर्किर होता, जो लीफचा दत्तक पिता होता.

तो कुठे असू शकतो?

दुसऱ्या दिवशी सकाळी, लीफ आपल्या बारा साथीदारांना सोबत घेऊन तिर्किरला शोधायला निघाला.

ते त्याचा शोध घेत असतानाच, तिर्किर परत आला.

तो सुखरूप होता.

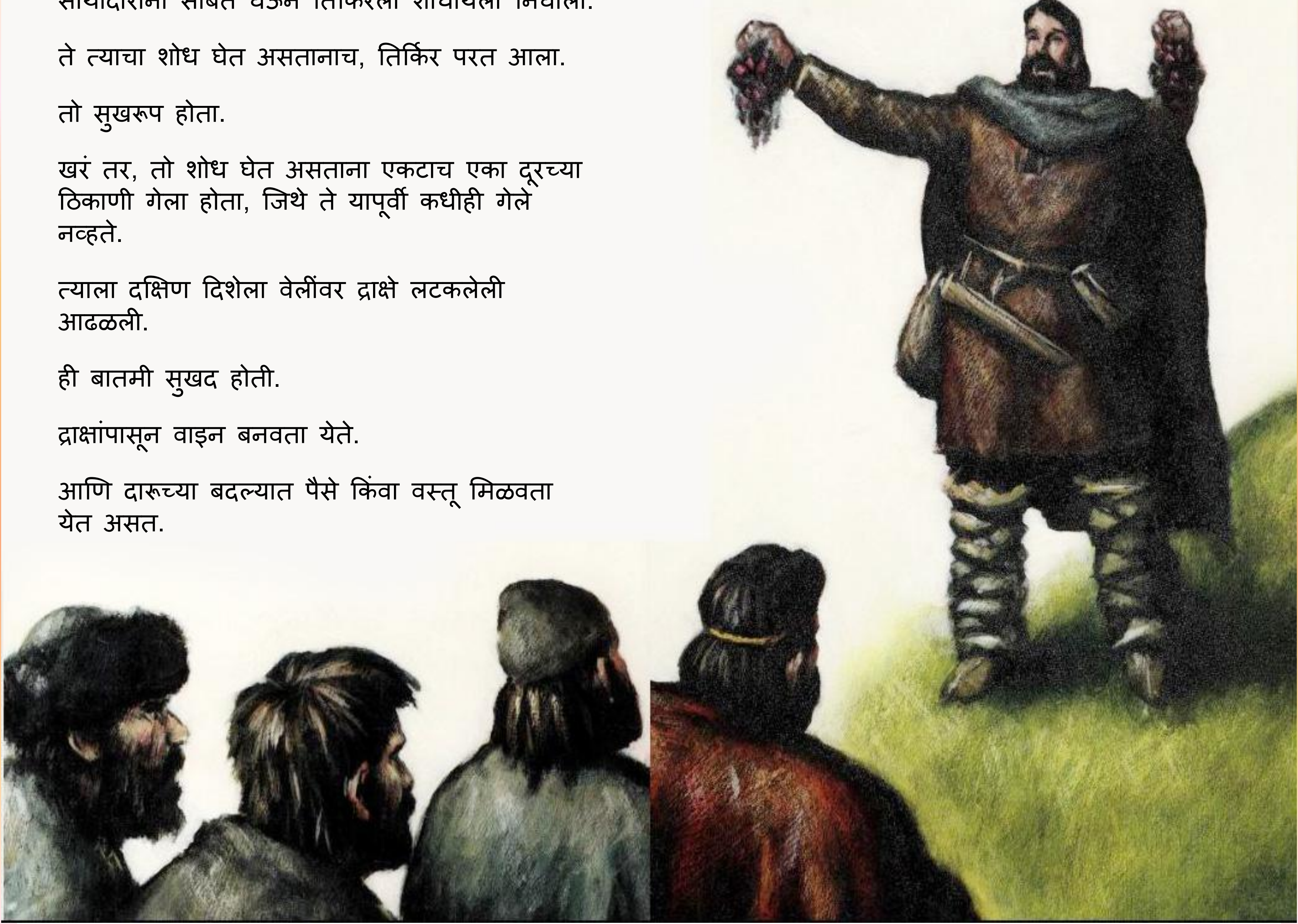
खरं तर, तो शोध घेत असताना एकटाच एका दूरच्या ठिकाणी गेला होता, जिथे ते यापूर्वी कधीही गेले नव्हते.

त्याला दक्षिण दिशेला वेलींवर द्राक्षे लटकलेली आढळली.

ही बातमी सुखद होती.

द्राक्षांपासून वाइन बनवता येते.

आणि दारूच्या बदल्यात पैसे किंवा वस्तू मिळवता येत असत.

लीफ आणि त्यांच्या चमूने पूर्ण उत्साहाने कामाला सुरुवात केली.

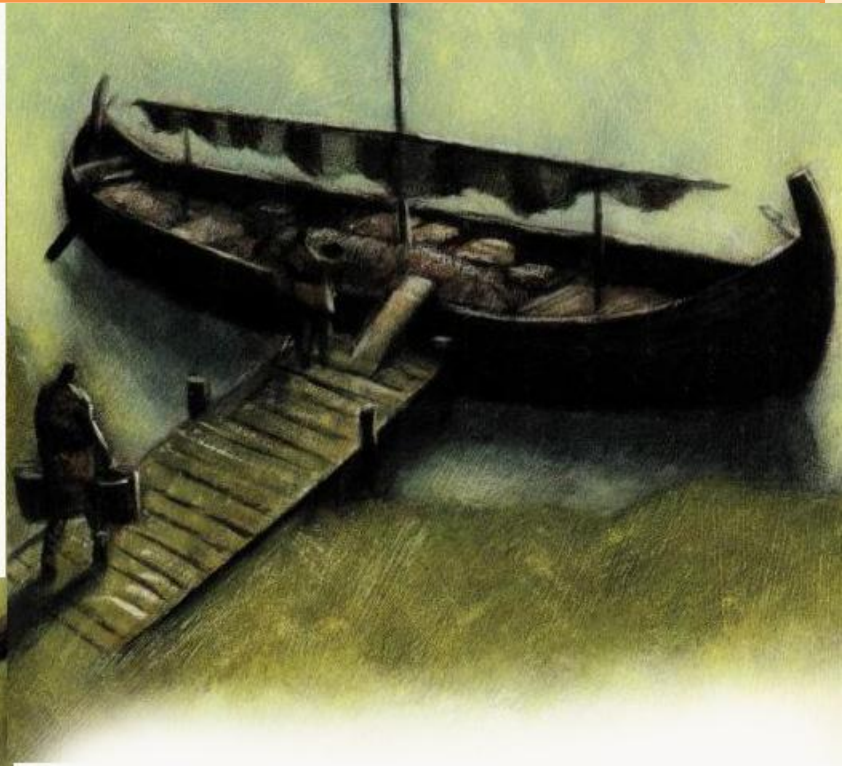
त्यांनी वेली कापल्या आणि द्राक्षे काढली.

त्यांनी झाडेही तोडली.

ग्रीनलँडमध्ये लाकूड मिळवणे खूप अवघड होते.

या झाडांपासून नाव बनवता येतील.

कर्मचाऱ्यांनी जहाज आणि लहान होडीवर लाकूड आणि द्राक्षे भरली.

हिवाळा सरला आणि वसंत ऋतू आला.

घरी परतण्याची वेळ झाली होती.

तो गट सागरी मार्गाने निघाला.

लीफने या प्रदेशाला वाईनलँड असे नाव दिले.

म्हणजेच वाइनची भूमी.

लकी लीफ

वाऱ्याने जहाज, लीफ आणि त्याच्या साथीदारांना थेट ग्रीनलँडमधील त्यांच्या घरी नेले.

ते जवळजवळ पोहोचलेच होते, तेव्हा लीफला समोर समुद्रातून वर आलेला एक खडकाळ कडा दिसला.

काळजीपूर्वक पाहिल्यावर लीफला असे वाटले की, त्या खडकावर आणखी काही लोक उभे आहेत.

आणि खरंच, त्या खडकावर १५ लोक उभे राहून ओरडत होते आणि हातवारे करत होते.

त्यांचे जहाज एका खडकावर आदळून बुडाले होते.

ते तिथे अडकले होते.

जर लीफचं जहाज आलं नसतं, तर ते नक्कीच मारले गेले असते.

लीफने आपल्या नवीन प्रवाशांचे स्वागत केले.

नवीन मित्र, खलाशी, द्राक्षे आणि लाकडांनी भरलेले जहाज व होडी घेऊन घराच्या दिशेने निघाला.

तो अखेरीस त्याचे वडील एरिक यांना पुन्हा भेटू शकला.

त्याने सर्वांना वाईनलँडची गोष्ट सांगितली.

लोक त्याच्या प्रवासाच्या आणि पराक्रमाच्या कथा ऐकून कधीच कंटाळले नाहीत.

लीफचे नाव आणि त्याची कहाणी वायकिंग वसाहतींमध्ये पसरली.

त्याने दूरदूरपर्यंत प्रवास करून नवीन प्रदेश आणि गोष्टींचा शोध लावला होता.

तेव्हापासून लीफ एरिक्सनला नवीन नाव देण्यात आले.

तो 'नशीबवान लीफ' म्हणून ओळखला जाऊ लागला.

निष्कर्ष

लीफने ज्या भूमीला विनलँड असे नाव दिले होते, तिथे तो कधीच परतला नाही. लीफ ग्रीनलँडला परतल्यानंतर थोड्याच काळात त्याचे वडील, एरिक, मरण पावले. ग्रीनलँडमध्ये स्थायिक झालेल्या वायकिंग्सचे नेतृत्व करण्याची जबाबदारी लीफच्या खांद्यावर आली. तथापि, लीफचा भाऊ आणि बहिणीसह इतर वायकिंग्स त्याच्या पावलावर पाऊल ठेवून विनलँडला पोहोचले. त्यांनी तिथे आणखी शोधमोहीम केली. त्यांची भेट उत्तर अमेरिकेतील मूळनिवासी लोकांशीही झाली. या मूळनिवासी लोकांनी आपली मातृभूमी वाचवण्यासाठी लढा दिला. सुमारे १०१५ मध्ये, वायकिंग्सनी वाईनलँड सोडले. अर्थात, ते लाकडाच्या शोधात काही काळासाठी परत येत राहिले, पण ते तिथे स्थायिक झाले नाहीत.

इतिहासकार लीफच्या कथेतील काही भागांबद्दल अनिश्चित आहेत. लीफने आपल्या प्रवासाचा कोणताही नकाशा मागे ठेवला नाही. त्याची कथा खरी होती का? जर खरी असेल, तर लीफने नावे दिलेली हॅलुलँड, मार्कलँड आणि विनलँड ही ठिकाणे कोठे होती ?

१९६१ मध्ये, कॅनडाच्या न्यूफिनलँड प्रदेशात वायकिंग घरांचे अवशेष सापडले. आता बहुतेक लोकांचा असा विश्वास आहे की न्यूफिनलँड हे कदाचित विनलँडच असावे, जिथे लीफ आणि त्याच्या साथीदारांनी हिवाळी मुक्कामासाठी जागा बांधली होती. त्यांचा असाही विश्वास आहे की हॅलुलँड आणि मार्कलँड हे देखील न्यूफिनलँडचे आणि उत्तरेला कॅनडाचे भाग असावेत. लीफ आणि त्याच्या साहसांची संपूर्ण कहाणी आपल्याला कदाचित कधीच कळणार नाही. पण आपल्याला हे नक्की माहीत आहे की लीफच्या साहसामुळेच पहिल्यांदा एका युरोपियन व्यक्तीने उत्तर अमेरिकेत पाऊल ठेवले.